
ИКОНОМИЧЕСКИЯТ РАСТЕЖ В ЕВРОЗОНАТА И НА БАЛКАНИТЕ: КОИНТЕГРАЦИОНЕН АНАЛИЗ

Милена М. Ковачевич¹

¹Университет за национално и световно стопанство – София,
България

E-mail: 1mkovachevich@unwe.bg

Резюме: Световната финансова и икономическа криза от 2008 г., и особено последвалата я дългова криза в еврозоната от 2009 г., се отразиха както на икономическия растеж в страните от еврозоната, така и на икономическия растеж на почти всички страни в Централна и Източна Европа, в т.ч. и на страните на Балканите, макар спадът при тях да не е толкова силен. Именно поради тази по-ниска степен на обвързаност на голяма част от икономиките на балканските страни с държавите от еврозоната настоящото изследване разглежда съществува ли дългосрочна връзка между икономиките на страните на Балканите и еврозоната като цяло чрез прилагането на коинтеграционен анализ.

Ключови думи: икономически растеж, интеграция, коинтеграционен анализ.

Тази статия се **цитира**, както следва: **Ковачевич, М.** (2021). Икономическият растеж в еврозоната и на Балканите: коинтеграционен анализ. Народностопански архив, (3), с. 68-80.

URL: www2.uni-svishtov.bg/NSArhiv

JEL: C12, C19, F15.

* * *

Въведение

Световната икономическа криза от 2008 г. поставя пред сериозно изпитание икономиките на почти всички страни в света, но последиците от тази криза се оказват особено тежки за страните от еврозоната, при които комбинацията от натрупаните с десетилетия макроикономически дисбаланси и ефектите от световната криза водят до

дългова криза за няколко страни в Съюза. По данни на Евростат спадът на brutния вътрешен продукт (БВП) в еврозоната за 2009 г. е 4.4%, което се отразява на икономиките на страните-контрагенти, най-вече на основните търговски партньори от Централна и Източна Европа, но в различна степен. Ефектът от световната криза и дълговата криза в еврозоната не подминава страните на Балканите, като средният спад на БВП за 2009 г. за региона е 3.1%¹.

Обект на изследване е икономическият растеж в еврозоната и в Балканските страни, а предмет на изследване е дългосрочна връзка или интегрираност на икономиките на страните на Балканите с държавите от еврозоната като цяло. Целта на изследването е като се анализират данните за икономическия растеж в еврозоната и на Балканските страни, да се установи съществува ли дългосрочна връзка между икономическия растеж в еврозоната и този в балканските страни. Изследователската теза на изследването е, че част от икономиките на балканските страни са с по-ниска степен на обвързаност с държавите от еврозоната, което допринася за пренасяне на по-слаби по влияние трансмисионни ефекти за региона, породени от световната икономическа криза и дълговата криза. При проверката за наличие на обвързаност (дългосрочна връзка) или интегрираност на икономиките на страните на Балканите с държавите от еврозоната като цяло ще бъде приложен тестът за коинтеграция на Йохансен.

I. Преглед на литературата

Стремежът на страните от Балканите към европейска интеграция през последните години, независимо от всички политически въпроси и неразбирателства, неминуемо преминава през икономическа интеграция. Ако за по-развитите страни водещ мотив за интеграция са икономическите интереси, то при развиващите се страни това са по-често политически интереси (Маринов, 2015).

Методите за анализ на дългосрочни и причинно-следствени зависимости намират широко приложение в няколко икономически области. Zdravkovski (2016), например, изследва краткосрочната и дългосрочната връзка между пазарите на акции в Северна Македония, Хърватия, Словения, Сърбия и България през периода от октомври 2005 г. до декември 2015 г. Авторът разделя периода на преди, по време и след кризата от 2008 г. Резултатите от коинтеграционния тест на Йохансен показват, че

---

¹ Изчисления на автора по данни от Eurostat, World Bank National Accounts Data (World Development Indicators), OECD National Accounts Data.

няма коинтеграция (дългосрочна връзка) между пазарите на акции за посочените страни през периода преди и след кризата. По време на последната финансова криза обаче такава връзка съществува. Заключение на автора е, че „интеграцията между балканските фондови пазари има тенденция да се променя с течение на времето, особено през етапите на финансови смущения“. Kirikkaleli (2016) разглежда дългосрочните и причинно-следствените връзки между индикаторите за икономически, финансов и политически риск за седем балкански страни. Резултатите показват, че „има положителна връзка между финансовата стабилност и икономическата стабилност в седемте държави в дългосрочен план, докато финансовата стабилност има значително и положително въздействие върху политическата стабилност“.

Kjosevski, Petkovski and Naumovska (2016) изследват стабилността на търсенето на пари (като използват паричния агрегат M1) в пет страни от Западните Балкани за периода от 2005 г. до 2014 г. Авторите откриват дългосрочна връзка между търсенето на пари и номиналния лихвен процент, инфлацията, валутния курс и променлива (dummy), отчитаща ефекта от дълговата криза в еврозоната. Авторите стигат до извода, че „търсенето на реални пари в страните от Западните Балкани е било стабилно през анализирания период“.

Altınay (2017) разглежда реалния БВП като функция от три производствени фактора: капитал, труд и енергийни ресурси, както и функцията на съвкупното производство за Албания, България, Гърция, Румъния и Турция. Изследването обхваща два периода от време – от 1960 до 2014 г. за Гърция и Турция, и от 1971 г. до 2014 г. за Албания, България и Румъния, а авторът използва методологията, разработена от Pesaran (2001), и авторегресионни модели с разпределителни лагове (ARDL), за да открие дългосрочна връзка между променливите. Резултатите показват, че за всички държави се открива дългосрочна връзка между променливите с изключение на Турция. Mitić, Kostić, Petrović and Cvetanović (2020) се спират на много актуална тема през последните години, свързана с причинно-следствените връзки между емисиите на въглероден диоксид, промишлеността, услугите и брутно образуване на основен капитал за няколко балкански страни за периода 1996–2017 г. Резултатите от панелното изследване показват силна интеграция между променливите, т.е. всички променливи имат дългосрочна връзка с емисиите на въглероден диоксид. Авторите откриват и че има краткосрочна двупосочна причинно-следствена връзка между индустрията и услугите и брутно образуване на основен капитал и услуги. Авторите стигат до заключението, че „екологичните данъци, улавянето и съхранението на въглеродни емисии, участващи в схеми за търговия с емисии, и ориентация към възобновяеми

енергийни източници трябва допълнително да укрепят балканските страни в постигането на екологосъобразен икономически растеж“. Отново с коинтеграционния подход на Песаран чрез ARDL моделите Петков (2009) изследва каузалните зависимости в дългосрочен план между БВП и износа само за България за периода от първото тримесечие на 1996 г. до четвъртото тримесечие на 2008 г. Резултатите, до които достига авторът, са, че „когато показателите се представят по съпоставими цени и не се отчита влиянието на тренда, между тях съществуват двупосочни каузални зависимости. С включването на тренда в модела валидна е хипотезата за водещата роля на износа, а когато се използват реалният БВП и реалният износ, изчислени чрез дефлиране с индекса на потребителските цени, водещата роля е на икономическия растеж“.

II. Методология и изходни данни на изследването

При прилагането на коинтеграционния анализ ще бъдат използвани данните за показателя – растеж на БВП (%), годишни данни), за еврозоната, както и за страните от Балканите – България, Гърция, Хърватия, Кипър, Румъния, Словения, Черна гора, Северна Македония, Албания, Сърбия, Турция, Босна и Херцеговина и Косово. Обхватът на изследването е периодът 2004–2020 г. Източниците на данни включват основно Евростат, като за периодите, в които в Евростат няма налични данни за растежа на страните извън ЕС, данните са допълнени с тези на Световната банка (World Bank National Accounts Data, World Development Indicators) и сравнени с данните от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (OECD National Accounts Data). Анализът е направен и с няколко други показатели за икономиките на посочените страни и период от време като резултатите са сходни, поради което в настоящото изследване ще бъдат представени само резултатите от коинтеграционния тест на Йохансен (Johansen), приложен към променливата „растеж на БВП (%)“. За целите на анализа е използван иконометричният софтуер Eviews, v.11.

Коинтеграционният анализ се използва за разкриването на дългосрочна връзка между нестационарни променливи (Ковачевич, 2016). Нестационарни са данните, при които е налице тенденция на развитие и повечето динамични редове на макроикономическите променливи са именно нестационарни. Наличието на нестационарни изходни данни не позволява да се прилагат класическите регресионни анализи за разкриването на връзка между променливите (Granger and Newbold, 1974), поради което се използва коинтеграционният анализ. За да се приложи коинтеграционният анализ, изходните данни трябва да са интегрирани от

първи ред (Engle и Granger (1987)), т.е. данните да се трансформират в стационарни (без „тренд“, независещи от времето) при използването на първите им разлики.

За да се установи от кой ред са интегрирани изходните данни за растежа на БВП на еврозоната и на балканските страни, се използва разширеният тест на Dickey-Fuller (ADF)². При избора на лаг за провеждането на ADF теста се използва информационният критерий на Акайке. Резултатите от теста са представени в Таблица 1.

Таблица 1.

Резултати от теста за стационарност на Dickey-Fuller на променливите за балканските страни и еврозоната

Страна	Тествана хипотеза	Лагов порядък	Променлива - Растеж на БВП (%)
			Равнище на значимост
Еврозона	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)	0 (макс.= 6)	0.2873 > 0.05, т.е. редът не е стационарен
	II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)		0.002 < 0.05, т.е. редът е интегриран от първи ред
България	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)	0	0.4216 > 0.05, т.е. редът не е стационарен
	II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)		0.01 < 0.05, т.е. редът е интегриран от първи ред
Гърция	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)	0	0.1428 > 0.05, т.е. редът не е стационарен
	II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)		0.0072 < 0.05, т.е. редът е интегриран от първи ред

² При провеждането на теста трябва да се има предвид, че са необходими минимум 20 наблюдения, докато изследваните динамични редове са ограничени под този брой.

<i>Хърватия</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)	0	0.0359 < 0.05 , т.е. редът е стационарен
<i>Кипър</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)	1	0.0203 < 0.05 , т.е. редът е стационарен
<i>Румъния</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни) II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)	0	0.1091 > 0.05, т.е. редът не е стационарен 0.0002 < 0.05 , т.е. редът е интегриран от първи ред
<i>Словения</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)	0	0.0186 < 0.05 , т.е. редът е стационарен
<i>Черна гора</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни) II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)	0	0.1811 > 0.05, т.е. редът не е стационарен 0.0006 < 0.05 , т.е. редът е интегриран от първи ред
<i>Северна Македония</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни) II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)	1	0.1722 > 0.05, т.е. редът не е стационарен 0.0069 < 0.05 , т.е. редът е интегриран от първи ред
<i>Албания</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни) II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)	0	0.1783 > 0.05, т.е. редът не е стационарен 0.1730 > 0.05 , т.е. редът не е интегриран от първи ред, а от по- висок
<i>Сърбия</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)	0	0.0468 < 0.05 , т.е. редът е стационарен
<i>Турция</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)		0.0624 > 0.05, т.е. редът не е стационарен

	II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)	0	0.00<0.05, т.е. редът е интегриран от първи ред
<i>Босна и Херцеговина</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)		0.4168>0.05, т.е. редът не е стационарен
	II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)	0	0.00<0.05, т.е. редът е интегриран от първи ред
<i>Косово</i>	I. H_0 (данните не са стационарни) H_1 (данните са стационарни)		0.3469>0.05, т.е. редът не е стационарен
	II. H_0 (първите разлики на данните не са стационарни) H_1 (първите разлики на данните са стационарни)	0	0.00<0.05, т.е. редът е интегриран от първи ред

Източник: Изчисления на автора
*Избраният риск за грешка е 5%.

Преди провеждането на теста на Dickey-Fuller е необходимо да се направи проверка за наличието на „константа“ и/или „тренд“ в изходните данни. Тя установи, че има наличие на компонента за „тренд“ и „константа“ в редовете за икономическия растеж на България, Северна Македония, Албания и Босна и Херцеговина. В редовете на Косово, Сърбия, Турция, Румъния и Черна гора има само „константа“, а останалите редове (за еврозоната, Кипър, Гърция, Хърватия и Словения) са без „константа“ и „тренд“.

При прилагането на ADF теста се проверяват две групи хипотези. Първата група хипотези проверява дали изходните данни са стационарни – за да са стационарни, е необходимо да се отхвърли нулевата хипотеза, т.е. равнището на значимост да е по-малко от риска за грешка 5%. Ако данните не са стационарни, тогава се проверява втората група хипотези – дали първите разлики на изходните данни са стационарни. За да са стационарни, е необходимо, равнището на значимост да е по-малко от риска за грешка 5%. При прилагането на теста за нестационарност на динамичните редове не е отчетено евентуалното наличие на структурни брейкове. Резултатите от теста за стационарност на Dickey-Fuller показват, че изходните данни за Кипър, Сърбия, Словения и Хърватия са стационарни, а данните за Албания са интегрирани от по-висок порядък. Данните за всички останали страни, включително за еврозоната, са

нестационарни и по-конкретно интегрирани от първи ред, т.е. първите разлики на изходните данни са стационарни. Това позволява провеждането на коинтеграционния тест на Йохансен за всички страни, с изключение на посочените пет страни.

III. Коинтеграционен анализ – резултати

Освен проверка за стационарност на данните, преди прилагането на коинтеграционния тест на Йохансен, е необходимо да бъде избран броят на лаговете на променливите в уравненията за всяка страна. За целта се използва информационният критерий на Акайке, комбиниран и с модифицирания LR (Likelihood Ratio) тест (Khim-Sen Liew, 2004). Наличието на дългосрочна връзка между тестваните променливи се потвърждава от броя на коинтеграционните уравнения, изчислени с теста на Йохансен – ако може да се изчисли поне едно уравнение, то между променливите има дългосрочна връзка. Максималният брой на уравненията не може да бъде по-голям от броя на променливите. Тъй като в случая всеки тест се прилага между две променливи (растежът на БВП на еврозоната и растежът на БВП за всяка страна на Балканите поотделно), то очакваният максимален брой на уравненията в теста за всяка страна е едно коинтеграционно уравнение. Резултатите от коинтеграционния тест на Йохансен са представени в Таблица 2.

Дългосрочната връзка показва, че икономиките на страните/зоните са свързани и се движат заедно във времето, макар да са възможни отклонения в краткосрочен план. Така за изследваните осем страни на Балканите, три от които са членове на Европейския съюз, а една е и член на Еврозоната, резултатите очаквано показват, че между растежа на БВП в еврозоната и този в Гърция (също членка на еврозоната) има дългосрочна връзка. Дългосрочна връзка има и между растежа на БВП на еврозоната и този в Румъния, която засега е член само на ЕС. Независимо, че България също е член на ЕС, тестът на Йохансен не показва наличие на дългосрочна връзка с растежа на БВП в Еврозоната.

Таблица 2

**Резултати от коинтеграционния тест на Йохансен за
балканските страни и еврозоната**

Страна	Брой лагове	Хипотеза за броя на коинтеграционните уравнения ³	Трасе статистика	Критични стойности при 0.05	Равнище на значимост / Вероятност ⁴	Наличие на дългосрочна връзка
България	1	Нито едно	12.9013	15.4947	0.1185	Не
		Най-много 1	1.01116	3.8414	0.3146	
Гърция	1	Нито едно	23.9304	15.4947	0.0021	Да
		Най-много 1	2.67399	3.8414	0.1020	
Румъния	1	Нито едно	16.2068	15.4947	0.0390	Да
		Най-много 1	1.6329	3.8414	0.2013	
Черна гора	1	Нито едно	14.3539	15.4947	0.0737	Не
		Най-много 1	2.1261	3.8414	0.1448	
Северна Македония	1	Нито едно	11.0523	15.4947	0.2083	Не
		Най-много 1	2.4939	3.8414	0.1143	
Турция	1	Нито едно	24.0267	15.4947	0.0021	Да
		Най-много 1	5.78277	3.8414	0.0162	
Босна и Херцеговина	1	Нито едно	22.9905	15.4947	0.0031	Да
		Най-много 1	2.96353	3.8414	0.0852	
Косово	1	Нито едно	17.3848	15.4947	0.0257	Да
		Най-много 1	0.68509	3.8414	0.4078	

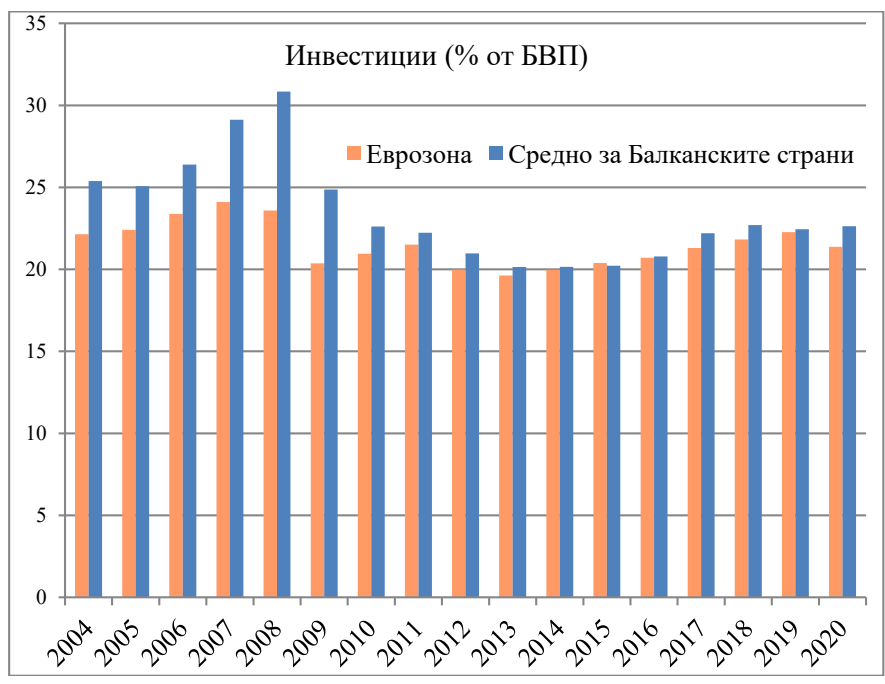
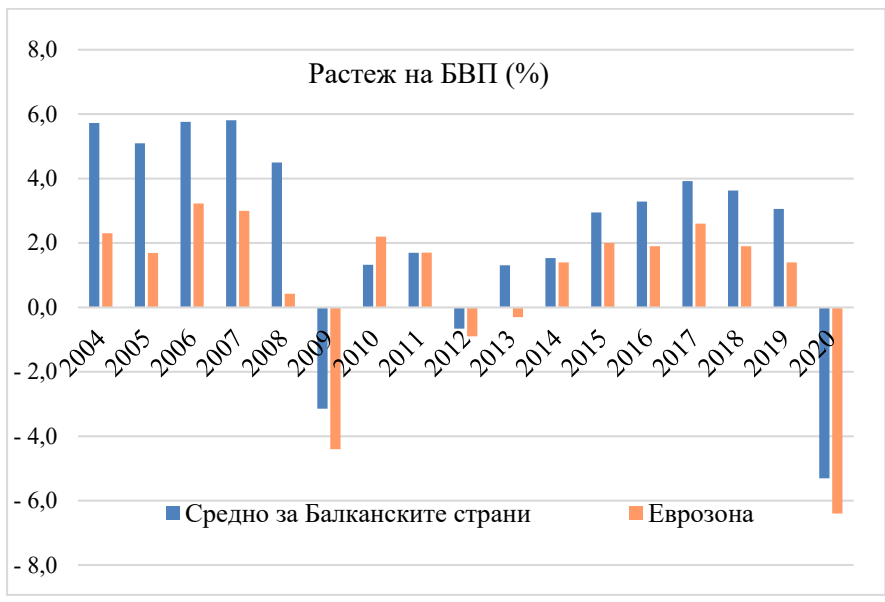
Източник: Изчисления на автора

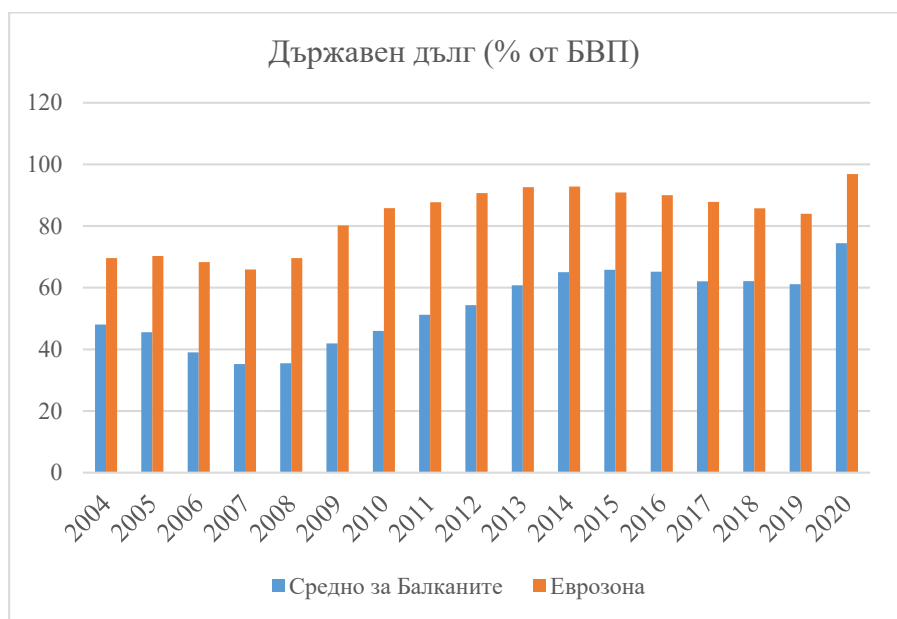
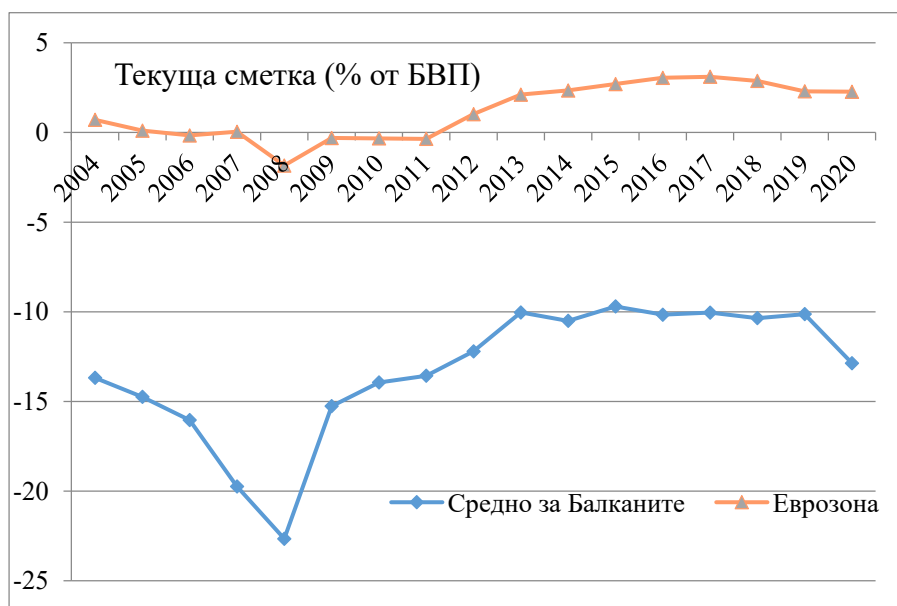
От останалите пет страни извън ЕС при три (Косово, Турция и Босна и Херцеговина) има наличие на дългосрочна връзка според коинтеграционния тест на Йохансен, докато при две – Черна гора, и Северна Македония – няма дългосрочна връзка.

Липсата на дългосрочна връзка на икономиките на част от балканските страни с тези на еврозоната допринася и за по-слабото пренасяне върху региона като цяло на отрицателните ефекти от световната икономическа криза и дълговата криза в еврозоната (Вж. Фигура 1).

³ Липсата на коинтеграционни уравнения показва, че няма дългосрочна връзка между променливите.

⁴ Равнището на значимост трябва да е по-малко от 0.05, за да се приеме алтернативната хипотеза, че има дългосрочна връзка между променливите.

Източник: Изчисления на автора, Международен валутен фонд, World Economic Outlook 2021

Фигура 1. Основни икономически показатели средно за балканските страни и за еврозоната

В периода след началото на световната икономическа криза от 2008 г. и след дълговата криза от 2009 г. балканските страни възстановяват по-бързо растежа на БВП и подобряват в по-голяма степен текущата си сметка. При разглеждането на показателите трябва да се има предвид, че в средните стойности за балканските страни са включени и трите страни от еврозоната (Гърция, Кипър и Словения), две от които бяха сред най-силно засегнатите от кризите от 2008 г. и 2009 г., което влошава показателите за региона, макар все пак да остават по-добри от тези на еврозоната. Нарастването на държавния дълг и спада в инвестициите средно за балканските страни се дължи в голяма степен именно на влошените показатели в Гърция и Кипър.

Заклучение

Резултатите от коинтеграционния тест на Йохансен показват, че между растежа на БВП на еврозоната и този на част от страните на Балканите съществува дългосрочна връзка. Тя се потвърждава за Гърция, Румъния, Косово, Турция и Босна и Херцеговина. При България, Черна гора и Северна Македония няма дългосрочна връзка според приложения тест на Йохансен. Коинтеграционният анализ може да бъде продължен с прилагането на тест за причинност на Грейнджър, който може да потвърди или отхвърли посоката на влияние между променливите, както и с тест за дългосрочни зависимости между показатели от различен порядък на интегрираност като например с подхода на авторегресионни модели с разпределителни лагове (ARDL).

Публикацията съдържа резултати от изследване, финансирано със средства от целева субсидия за НИД на УНСС по договор № НИД НИ-4/2020 г.

Използвани източници

- Altinay, G. (2017). The Role Of Energy In Economic Growth Of The Balkan Countries. *13th International Conference of ASECU Social and Economic Challenges in Europe 2016-2020, Organized by "Aleksander Moisiu" University, Faculty of Business, Durres, Albania*, 140-148.
- Engle, R. & Granger, C. (1987). Co-Integration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing, *Econometrica*, №55, 251–276.
- Eurostat. (2021). Government Finance Statistics, [online] Свалено от: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_GDP_custom_1317361/default/table?lang=en> [Последен достъп: 22.09.2021].
- Granger, C.W.J. & Newbold, P. (1974). Spurious Regressions in Econometrics, *Journal of Econometrics*, 2, 111–120.

- International Monetary Fund. (2021). World Economic Outlook, [online] Свалено от: <<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/April>> [Последен достъп: 22.08. 2021].
- Kirikaleli, D. (2016). Interlinkage Between Economic, Financial, and Political Risks in the Balkan Countries: Evidence from a Panel Cointegration, *Eastern European Economics, Taylor & Francis Journals, vol. 54(3)*, 208-227.
- Kjosevski, J., Petkovski, M. & Naumovska, E. (2016) The Stability of Long-Run Money Demand in Western Balkan Countries: An Empirical Panel Investigation, *South East European Journal of Economics and Business, Volume 11 (2)*, 61-70.
- Liew, V. (2004). Which Lag Length Selection Criteria Should We Employ?, *Economics Bulletin, vol. 3(33)*, 1-9.
- Mitić, P., Kostić, A., Petrović, E. & Cvetanović, S. (2020). The Relationship between CO2 Emissions, Industry, Services and Gross Fixed Capital Formation in the Balkan Countries, *Engineering Economics, 31 (4)*, 425-436.
- OECD. (2021). National Accounts Data, [online] Свалено от: <<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=NAAG> > [Последен достъп: 22.08. 2021].
- Pesaran, M., Shin, Y. & Smith, R. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships, *Journal of Applied Econometrics, 16*, 289-326.
- World Bank National Accounts Data. (2021). World Development Indicators, [online] Свалено от: <<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>> [Последен достъп: 22.08. 2021].
- Zdravkovski, A. (2016). Stock market integration and diversification possibilities during financial crises: Evidence from Balkan countries, *MPRA Paper No. 72182*, pp.1-15.
- Ковачевич, М. (2016). Коинтеграционен анализ и причинност по Грейнджър на връзката държавен дълг-режим на валутен курс в Гърция, Ирландия, Италия, Португалия и Испания. *Икономически и социални алтернативи, брой 3*, 61-70.
- Маринов, Е. (2015). Теориите за икономическа интеграция: приложение при интеграционни споразумения между развиващи се държави. *Икономически и социални алтернативи, брой 3*, 62-73.
- Петков, П. (2009). Взаимодействия между БВП и износа в българската икономика, *Икономически алтернативи, брой 6*, 37-53.

Милена М. Ковачевич е главен асистент, доктор по икономика в катедра „Финанси“, Университет за национално и световно стопанство, София, България. **Научни интереси:** парична теория и парична политика, международни финанси.

ORCID ID: 0000-0001-8145-6314

ISSN 0323-9004

Народно стопански архив

Свищов, година LXXIV, книга 3 - 2021

**Очертаване линиите на разлома
в Европейския съюз**

**Организационно-икономически характеристики
на обезщетенията при болест с временна
неработоспособност**

**Ефекти на глобалната икономическа криза
и COVID-19 пандемията върху управлението
на държавния дълг в силно задлъжнели страни**

**Влияние на глобалните тенденции и COVID-19
върху развитието на международните нови
предприятия**

**Икономическият растеж в еврозоната
и на Балканите: коинтеграционен анализ**

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“

СВИЩОВ

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
Проф. д-р Йордан Василев – зам. главен редактор
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Светослав Илиичовски
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Тодор Кръстевич

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р ик.н. Михаил А. Ескиндаров – Финансов университет при Правителството на Руската федерация, Москва (Русия).
Проф. д-р ик.н. Григоре Белостечник – Молдовска академия за икономически изследвания, Кишинев (Молдова).
Проф. д-р ик.н. Михаил Ив. Зверьяков – Одески държавен икономически университет, Одеса (Украйна).
Проф. д-р ик.н. Андрий Крисоватий – Тернополски национален икономически университет, Тернопол (Украйна).
Проф. д-р ик.н. Йон Кукуй – Университет Валахия, Търговище (Румъния)
Проф. д-р Кен О'Нийл – Университет Ълстер (Ирландия)
Проф. д-р Ричард Торп – Университет Лийдс (Великобритания)
Проф. д-р ик.н. Олена Непочатенко – Умански национален аграрен университет, Уман (Украйна)
Проф. д-р ик.н. Дмитрий Лукьяненко – Киевски национален икономически университет "Вадим Гетман", Киев (Украйна)
Доц. д-р Мария Стефан – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р Анисоара Дуика – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р Владимир Климух – Брановички държавен университет, Бранович (Беларус)

Екип за техническо обслужване:

Технически секретар – Деяна Веселинова
Стилов редактор – Анка Танева
Превод на английски език – ст. преп. Венцислав Диков и ст. преп. д-р Петър Тодоров

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров” 2
Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
☎ (+359) 889 882 298
Д-р Росица Проданова – технически секретар
☎ (+359) 631 66 309, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg
Благовеста Борисова – компютърен дизайн
☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg

Отпечатването на списанието за 2021 г. се осъществява с безвъзмездната финансова помощ на Фонд „Научни изследвания” – Договор ДНП № КП-06-ПП2-0045 по конкурс „Българска научна периодика – 2021 г.”

© Академично издателство „Ценов” – Свищов
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов” – Свищов

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXIV, КНИГА 3 – 2021

СЪДЪРЖАНИЕ

Атанас Дамянов

Очертаване линиите на разлома в Европейския съюз /3

Пламен Йорданов, Маргарита Николова, Жанета Ангелова

Организационно-икономически характеристики
на обезщетенията при болест с временна неработоспособност /15

Величка Николова

Ефекти на глобалната икономическа криза и COVID-19 пандемията
върху управлението на държавния дълг в силно задлъжнели страни /36

Маргарита Е. Михайлова

Влияние на глобалните тенденции и COVID-19
върху развитието на международните нови предприятия /53

Милена М. Ковачевич

Икономическият растеж в еврозоната и на Балканите:
коинтеграционен анализ /68